

NARODNA STRAŽA

UREDNIŠTVO I UPRAVA: „NARODNA STRAŽA“
ŠIBENIK. — RUKOPISI SE NE VRAĆAJU. — NE-
BILJEŽOVANA SE PISMA NE PRIMAJU.

IZLAZI SVAKE SUBOTE
POJEDINI BROJ Kr. 4.

PRETPLATA „NARODNE STRAŽE“ IZNOSI GO-
DIŠNJE Kr. 150. — ZA INOZEMSTVO Kr. 300.
OGLASI PO CIJENIKU.

Br. 30.

Šibenik, 29. srpnja 1922.

God. II.

BLEROV ZAJAM.

Frappantna i stručna kritika dra Dulibića. — Zajam izvor gospodarske nesreće za državu. — Zajam hazardna igra.

Prigodom rasprave o „zlatnom“ zajmu u Narodnoj Skupštini dr. Dulibić ga je podvrgao oštroj i stručnoj kritici svojim upravno frappantnim govorom, koji je od čitave Skupštine saslušan s velikom napetošću i osobitim zanimanjem. I sami vladinovi su bili prisiljeni, da mu priznaju objektivnu i stručnu kritiku te jakost argumenata. On je sa svih strana ošvjetlio zajam: sa financijske, pravne, ekonomske i saobraćajne. Glavne su točke njegova govora ove:

Dolar notira preko 80 dinara u doba, kad se zaključuje jedan veliki zajam, kada je osigurana jedna obilna žetva i kada nema nikakva događaja, ni političkoga ni ekonomskoga, koji bi mogli uzdrmati povjerenje u našu državu. Ako ova činjenica ne može svima otvoriti oči, onda ni najbolji argumenti neće pomoći. Prošle godine izglasala je Narodna Skupština zakon za sklopanje jednoga zajma na strani od 800 milijuna zlatnih franka. Svi su poslanici i vlade i opozicije izrazili tada uvjerenje, da tim zajmom treba popraviti našu valutu, reducirati novčanice, podići podlogu Narodne Banke i podignuti kredit. Sada je ovo zaključen zajam, od koga se ni pare ne će utrošiti u pomenute svrhe. Narodna je Banka gotovo nemoćna i ima samo 16 milijuna dioničke glavnice i slabe rezerve. Sa zajmom bi najprije trebalo ojačati Narodnu Banku, koja ne vrši i ne može vršiti one funkcije, kako ih vrše slične banke u ostalom svijetu. Emisiona banka mora da upravlja sa cjelokupnim financijskim životom države. U njezinim rukama moraju biti sve privatne banke. Kod nas je obratno. Privatne banke imaju mnogo puta više dioničkog kapitala od Narodne Banke i radi toga Narodna Banka ne može da brani svoje novčanice i poduzimlje protuakcije protiv raznih špekulacija i bude regulator valutnih i financijskih operacija. To je glavni razlog, zašto dinar pada. Sa zajmom u inostranstvu trebalo bi popraviti našu valutu i ojačati Narodnu Banku, a od ovoga zajma ne će se za tu svrhu utrošiti ništa.

Iza toga je prešao govornik na formalnu kritiku zajma. Ministar financija je izjavio ovdje, da imamo posla sa jednim pravnim licem, sa kojim smo sklopili ugovor o zajmu. Iz vladina ugovora vidimo, da imamo faktično dva ugovora sa raznim pravnim subjektima, dva ugovora, koji su jedan od drugoga posve neovisni. Jedan je ugovor sklopljen vladu sa društvom za gradnju željeznica u Jugoslaviji, dioničkom društvom sa ograničenom odgovornošću. O ovom je društvu samo ministar financija kazao, da ono nema kapitala. Treba onda pitati, kako će ovo odgovarati za eventualnu štetu

od preuzetih obveza. U ovom se ugovoru kaže, da je sklopljen u Gerneseju u Engleskoj i u Beogradu. Prema tome ne zna se, gdje je pravno mjesto ugovora, a mjesto ugovora ima veliko značenje u pogledu sudbenosti, zakonodavstva i tumačenja ugovornih obveza. Po kojem će se zakonodavstvu tumačiti ugovor, ne zna se. Kako ovo društvo ima sjedište u Gerneseju, prema tome vrijedit će englesko zakonodavstvo. Drugi je ugovor zaključila vlada sa Blerovom grupom, koja je osnovana po zakonima sjeverno-američkih država. Koje je ovo društvo i što znači, ne znamo. Ministar financija jedino je izjavio, da je to solidna tvrtka, ali nema ugledne banke, s kojom ugovaramo. Drugi je ugovor sklopljen u Beogradu, ali ne će važiti, jer je u članu 17. rečeno, da će se slični novi ugovori morati popisati u New-Yorku i da će taj novi ugovor biti mjerodavan. Prema tome, za ovaj ugovor vrijedi sudbenost i zakonodavstvo Saveznih država. Ipak min-

star financija je izjavio, da je zajmodavac jedno te isto lice. Kako će se tumačiti ovaj drugi ugovor i po kojim zakonima, ne može se ustanoviti, a ovako neretki ugovori nemaju pravne vrijednosti.

Iza toga govorio je o samoj stvari i izjavio, da zajam zasada nije ni potreban ni koristan. Jadranska željeznica može se dogoditi za 1-2 godine, a što se tiče nužnih popravaka saobraćaja, mi nijesmo tako nemoćni, da ne bismo mogli namaknuti potrebite sume. Iz prvoga dijela zajma od 15 milijuna dolara određeno je za popravak saobraćaja 7 milijuna dolara, što znači 560 milijuna dinara, a to je i svota, koju možemo naći u našoj zemlji ili je namaknuti malim zajmom na strani. Fakat je, da se za ovu malu potrebu zaključuje veliki zajam od 100 milijuna dolara. Zajmodavac postaje prema nama moćan financijski faktor, koji je samo i isključivo interesiran na tome, da dinar pada i da se dolar što više dignu, jer će tako jeftinije raditi i kupovati naše vrednote. Vlada i naši financijski faktori jednako moraju nastojati, da se dinar ne popravi, jer ako bi dinar došao na stanje, kakvo je bilo pred 10 mjeseci,

kada se za 40 dinara dobio 1 dolar onda bi dobili samo polovicu sadašnjega zajma. Opći gospodarski život ne ide istom brzinom, kao život na burzi. Nadnice i životne namirnice ne bi za polovicu poskupile, i tako vlada ne bi ovim zajmom obavila ni polovicu predviđenih radnja.

Zajam je silno štetan. Ako se procijeni sve, što ćemo izgubiti od same glavnice, dolazimo do zaključka, da ćemo izgubiti 24 milijuna dolara, što znači 2 milijarde dinara. Osim toga izgubiti ćemo veliku svotu u pogledu amortizacije, koja se za prvo razdoblje ne će moći obavljati, a sam amortizacioni fond ležat će kod koje banke uz male kamate od kakvih 4%, dok ćemo mi plaćati 8%.

Govornik je dalje istaknuo, kako mi zajmodavcima dajemo sve moguće garancije u zalog: monopole, carine, željezničke prihode, dok oni ne daju nikakve stvarne garancije, što više mogu odstupiti od zajma, kad hoće i prema svome nahodenju. To je strašan hazard. Ako se počne sa gradnjom jadranske željeznice, moramo pošto potu dobiti novaca za nastavak gradnje. Stoga morat ćemo pristati na sve, pa i najteže uvjete, budemo li htjeli da dobijemo i ostale djelove zajma. Osim toga je zaključeno, da za ostale djelove zajma nije potrebna kontrola Narodne Skupštine, jer će se jednostavno odobriti ukazom. Ovaj će zajam diskreditirati našu državu i dovesti je u položaj kolonijalnih zemalja. Radi toga on znači izvor gospodarske nesreće za narod i državu.

U raspravi je kasnije učestvovalo svojim govorima više poslanika Jug. Kluba, koji su svi najoštrije ustali proti ovom sramotnom zajmu. No on je ipak prihvaćen, jer su sporedni interesi naroda i države, kad se radi o masnim zalozajima gg. vladinovača i i njihovih dičnih ministara.

KRIZA U ITALIJI.

Prošlih dana donijele su novine vijest, da je položaj talijanske vlade uzdrman, a odmah zatim, da je Factin kabinet predao demisiju usljed nepovjerenja, koje mu je odglasala većina komore. Kao uzročnik ovog pada navode se razne činjenice: poput nespoznobnosti vlade, njezine nemoći u održanju reda u zemlji, slabog vođenja izvanjske politike i ostalog. No glavni uzrok leži bez sumnje u tome, što je Facta sa svojim kabinetom bio samo neka prolazna kompromisna vlada iz nužde, a kao takova nije mogla dugo da zadovoljuje razne ekstremne elemente u komori i narodu. Može se reći, da uspjeh njegov sastoji jedino u tome, što je mogao da za zasjedanja genovske konferencije održi mir u zemlji i tako učini dojam, da je Italija zemlja, u kojoj vlada mir i red. Međutim ovo je bio samo časovit uspjeh.

S Faktinim kabinetom nijesu bile zadovoljne najjače talijanske stranke, koje predstavljaju najšire radničke i seljačke mase, naime socijalistička i pučka stranka, jer pod njim nijesu mogle da provode svoje socijalne reforme. S druge strane nijesu bili zadovoljni ni fašisti, koji počeo zauzimati sve više maha i postadoše neka nadvlad u državi izazivjući svagdje krvave sukobe i smutnje, što je naišlo na negodovanje kod naroda, a osobito kod potlačenog radničkog staleža, koje se u obrani obično služi svojim najjačim sredstvom, štrajkovima.

Nemoć vlade spram fašista ispoljila se jako i prošlih dana za krvavih izgreda u Milanu i Cremoni, kojom su prilikom fašisti upalili kuću po-

slanika pučke stranke Migliolia, pa su baš ovaj događaj upotreбили socijalisti s pučkašima i nekim skupinama rascjepkanog demokratskog bloka, da zadadu nemoćnom Factinom kabinetu smrtni udarac. Odtisano mu je nepovjerenje u komori sa 288 glasova protiv 103 glasa vladinih pristaša.

Politički je položaj Italije iza ove krize vrlo zamršen. Još se ne može doći niti do približnog rješenja. Mišljenje je mnogih, da bi iza Factine trebala doći jedna jača vlada, koja bi znala u prvom redu zauzdati bjesnilo fašista i uspostaviti mir i sigurnost u zemlji. Tome se naročito opire Mussolini, vođa fašista, te se prijeli ustankom. Tako je zadnji put u komori otvoreno kazao, da su spremni boriti se svim sredstvima proti svake vlade koja unese u svoj program mašinske puške protiv fašista. Daljnja zadaća nove vlade imala bi biti promjena u dosadašnjem vođenju izvanjske politike, jer je Facta vanjsku politiku Italije previse prislonio uz Englesku, dok bi trebalo voditi samo čisto talijansku, a to joj je mnogo škodilo. Ovakav bi kabinet za Italiju bio zaista neophodno nuždan, jer će je inače građanski ratovi povesti u propast, a hoće li do njega doći, vidjet će se za nekoliko dana.

Kralj je primio Factinu demisiju i predao sastav novog kabineta Orlandu. No ovaj ga nakon raznih pokušaja nije uspio sastaviti. Sad se spominju kao sastavljači Nitti, Meda, Bonomi i neki drugi. Hoće li oni biti bolje sreće od Orlanda i hoće li im uspjeli izvući zemlju iz ove teške krize pokazat će skoro budućnost.

Političke vijesti.

Stapanje radikala i demokrata. Beogradsko „Videlo“ od 25. ov. donosi pod ovim naslovom sljedeću vijest: „Sa obaveštenog mesta dobijemo ovo obaveštenje: G. Pašić i g. Sv. Pribičević privode kraju pregovore o stapanju demokratske i radikalne partije u jednu političku stranku. Načelno je to spajanje već rešeno ali, što još čini da se sve ovo još ne objavljuje jeste studiranje problema da li da se ove stranke i formalno stope u jednu ili da se prethodno između njih stvori jedna fuzija, koja bi dobila pompozno ime „Nacionalni Blok“. I jedna i druga strana zna da će kod obe biti elemenata koji neće hteti u fuziju i zato se sada planira i zgodan momenat za stavljanje sveta pred svršeni fakt, a i primamljiva parola koja li radikalno demokratski svet privući fuziji. G. Stojane Protiću vaše će me-

sto ipak zauzeti Svetozar Pribičević i vaši radikali će mu se klanjati baš isto onako kao i do juče vama!"

Pred donošenjem zakona o činovnicima. U srijedu prije podne komitet ministara (gg. Trifković, Pribičević, Laza Marković i Kumanudi) raspravljali su o činovničkom zakonu. Zaključeno je, da se ovaj zakon, nakon što se definitivno prouči, podnese plenumu vlade, a odmah zatim skupštini. Zakonodavni odbor će ovaj zakonski predlog početi pretresati odmah na svršetku ferija. Ministar financija odredio je svima pojedinim ministarstvima, da do 10. augusta podnesu budget za god. 1923. Ministar financija je mišljenja, da budget treba što prije izraditi, kako bi financijski odbor imao dovoljno vremena, da ga pretrese, i kako bi se skupštini omogućila duža diskusija, nego što je ova bila.

Kralj potpisao listu državnih savjetnika. Predsjednik vlade g. Pačić stigao je sa Bleda, gdje je od kralja bio primljen. Kralj je potpisao listu državnih savjetnika, a ujedno je predao i listu svojih kandidata.

Kako je prihvaćen zajam, pokazuje najbolje činjenica, što su za nj glasovali samo 152 zastupnika, dok Narodna Skupština broji 420 poslanika. Prije glasovanja poslanici Jugoslavenskog Kluba (Pučka Stranka) i Muslimanskog Kluba (Spahina grupa) skupa izjavili su, da ne će glasovati za zajam i u znak prosvjeda ostavili dvoranu. To isto učinili su i zemljoradnici. Za vrijeme glasovanja i specijalne debate ostali su u Skupštini samo socijalisti s vladinovima. Ti su omogućili vladi, pak su stoga i odgovorni pred narodom, da je onako sramotan i štetan zajam prihvaćen. Vlastodršci su se za rasprave o zajmu našli u vrlo neugodnom položaju iza tako stvarnih napadaja opozicionarnih govornika, osobito dra Dulibića, te zbog prešnog prijedloga dra Šimraka, koji je tražio, da se odgodi rasprava o zajmu radi nečuvenog škandala, koji je izišao na javu, naime radi pokušaja potkupljivanja nar. poslanika Vladoja Savića i druga mu sa strane vladinog pristaše, zemljoradničkog disidenta Stjevana Benina, koji im je nudio svotu od 250.000 dinara, samo da glasuju za zajam. Ovaj je prijedlog djelovao na sve uprav porazno. No vlastodršci su ipak i ovo podnijeli i preko ovoga prešli. Nijesu htjeli da odgode raspravu o zajmu, jer im je bilo samo do toga, da zajam, koji je i dobar i zlatan za udružene radikale i demokrate, ali ne za narod i državu, bude prihvaćen bilo pod koju cijenu. U tome su i uspjeli, i ako tako sramotno, i sretni su i zadovoljni. Spašena je država, kojoj samo oni dobra misle, dobra hoće!

Radićevo licemjerstvo. Stjepan Radić, poznati demagog, koji je svojom demagogijom utjerao u svoj tor veliki dio hrvatskog naroda, budući da mu njegova pasivna politika ne daje mnogo briga, počeo je da opet napada katoličku vjeru. Nema broja „Slobodnog doma“, u kojem on ne bi napao koju vjersku istinu ili posijao koje zrno mržnje proti katoličkom svećenstvu, koje mu je na putu proti njegovom bezvjerskom pisanju. Ali kao da mu je malo tog pisanja, hoće da i govorom u raznim prilikama napada vjeru i crkvu i sve ono, što je s tim spojeno. Tako je dne 28. VI. na svetom mjestu, na mjestu, gdje svakome zapne riječ u grlu, da govori protiv vjere, on se usudio, da se na cinički način izrugava vjerskim svetinjama i s tim povijedi pietet svog političkog druga, svećenika, kojega je

s onim riječima više vrijeđao nego počastio. Proti njegovu govoru je u „Kat. listu“ ustao zagrebački župnik dr. Rittig, koji je bio prisutan, kad je Stj. Radić porugljivo govorio o „krunicama, sv. žrtvi i svećenstvu. Ne samo dr. Rittig nego i mnogi listovi osudili su taj napadaj sa strane onog Radića, koji zna da otvara skupštine s kršćanskim pozdravom „Hvaljen Isus“, i ako u Njega ne vjeruje. Pa kao što postupaju narodom u vjerskom pogledu licumjerno, tako i političkom sa svojim hrvatstvom, koje mu služi za njegovu ambiciju, njegovo slavoljublje. Predsjednik hrv. selj. republike i politifex-maximus u toj svojoj državi je prva želja gosp. Stipice. Demagogija pobjeđuje. Ali koliko? Politički i kulturni rad predsjednika „Hrv. bloka“ upozna je naš narod, jer i on nosi jedan dio krivice, što se naš narod nalazi u ovom jadnom stanju. „Slavoljublju konac je grob“, kaže latinska rečenica i vidjeti smo, da je to istina, a i sigurni smo, da politički i kulturni rad g. Radića sprema njemu samomu grob zaboravi i praštanja za sve ono, što je učinio hrv. seljaku sa svojom demagogijom.

Rad poslanika Pučke Stranke.

Za pripomoć parobrodarskim društvima. Na sjednici financ. odbora 25. ov. mj. dr. Dulibić istaknuo je potrebu subvencioniranja naših parobrodarskih društava na Jadranu, koja ne mogu da postoje. Naglasio je, kako sve pomorske države poduzimaju sve moguće za promicanje parobrodarstva, dok mi kroz 4 godine nijesmo učinili ništa. Ne samo da treba urediti obalnu plovidbu, nego bi trebalo urediti i nove linije u Sredozemnom moru. U početku je tražio 60 mil. dinara, da se stavi na raspoloženje kao godišnju potporu. Zaključeno je, da se našim parobrodarskim društvima dade subvencija od 30.009 dinara.

Proti vjerskom prirezu. U financ. odboru 21. ov. mj. prigodom rasprave o prijedlogu ministra vjera, da se uvede novi vjerski prirez za pokriće svote, potrebite za izjednačenje svećeničkih dodataka, u ime Jug. Kluba odlučno je ustao proti tom prijedlogu dr. Dulibić. On je izjavio, da se tim prijedlogom predjudicira stanovištu već prihvaćenom od odboru protiv ovoga prijedloga. Jug. Klub se protivio bilo kojemu uvedenju vjerskog prireza, koji bi izveo u narod nezadovoljstvo protiv vjere i vjerskih ustanova. Kako se za sve grane uprave mogu namaknuti sredstva, tako se i za vjerske potrebe ne smije praviti odiozna iznimka. Financijski je odbor prihvatio, da se ne uvede nikakvi vjerski porez.

Za zaštitu iseljenika. U financ. odboru 24. ov. mj. raspravljalo se o admanima ministarstva za socijalnu politiku. Pri tome je dr. Dulibić naglasio, kako su naši iseljenici bez ikakve zaštite, ne samo oni u Americi, nego i oni u Australiji i Novoj Zelandiji. Tražio je zato, da se zaštita provodi ne samo prema onima u Americi, nego i prema našim iseljenicima na čitavome svijetu. Naglasio je, da bi bilo neophodno potrebto, da se ustanovi jedan generalni inspektorat za iseljenike, koji bi imao sjedište u Zagrebu, a kad se prilike srede u jednoj luci na jadranskom moru. Nakon toga primljen je ovaj prijedlog dra Dulibića kao nova dopuna financijskom zakonu.

Za izjednačenje plata i dodataka prečanskim svećenicima (zastupnici Jugoslavenskog Kluba d. Dulibić, Škalj i Gostinčar 24. ov. mj. posjetili su ministra financija u njegovom kabinetu i tražili da pristane

na povišenje budžeta ministarstva vjera: Ministar financija im je obećao, da će odobriti jedan oveći iznos za izjednačenje dodataka aktivnim i umirovljenim svećenicima izvan Crne Gore i Srbije. Istog dana u financ. odboru došlo je do sporazuma između ministra financija i ministra vjera, da se u financ. zakon unese novi član, po kome je ministru vjera stavljeno na raspolaganje 5 milijuna dinara u spomenutu svrhu.

Za potrebe sudstva u Dalmaciji. Na zagovor dra Dulibića, koji je 21. ov. mj. u financ. odboru ponovno istaknuo i dokazao prijeku potrebu, da se odredi povišenje kredita za sudstvo u Dalmaciji, financ. je odbor odobrio povišenje kredita za 1.300.000 dinara.

Za splitsko kazalište. Financijski je odbor raspravljao o povišenju kredita za splitsko kazalište, te je na zagovor dra Dulibića zaključio povišiti ga za 200.000 dinara. Dr. Dulibić je tražio veću subvenciju radi reprezentacije prema Talijanima.

Za priznanje austrijskog ratnog zajma. Nar. poslanik Stanovnik 25. ov. mj. govorio je u Nar. Skupštini o austrijskim ratnim zajmovima. On je dokazivao, da je naša država dužna našim državljanima priznati ratni zajam što su ga upisali za Austrije. To se upisivanje nije vršilo dragovoljno, nego pod pritiskom vlasti. Zajam su upisivali najsiromašniji krajevi, koji su 15 do 20 godina štedjeli. Zato će im biti nanesena nepravda, ako im se uloženi novac ne vrati. Naša je država preuzela na sebe sva austrijska državna dobra, koja za nju znače aktivu, pa je prema tome dužna da preuzme i pasive.

Naši dopisi.

Silba, 12. srpnja 1922.

Jučer se ovdje obavila krasna svečanost, blagoslov crkve bl. Dj. od Karmena. Ta je crkva sagrađena nazad kakvih 300 godina uz franjevački samostan. Franjevci nekako početkom prošloga vijeka zapustili su samostan, koji je tekom vremena došao u privatne ruke, a tako i crkva. Zato je ova, jer se nije popravljalo, propala, a bila bi se i srušila da nije našla plemenitog dobročinitelja. Poslije 56 godina odsutnosti od rodnog mjesta lani je došao na Silbu iz Baradero (Argentina) gosp. Zorzi (Juraj) Barbić sa gospodom, jednim sinom i nevjestom. On se svojim radom i štednjom u Americi obogatio, pa je bogato darivao mjesne siromaha. Da se pak nekako oduži Bogu, koji mu je podijelio silno bogatstvo, htjede da se crkva bl. Dj., gdje je djetetom služio pri sv. misi, temeljito popravi, pače i za 2 metra podigne na njegov trošak; a kako da to ne bi bilo dosta na svoj trošak dade saliti jedanaest zvona, što većih, što manjih, koja je preuzv. nadbiskup Pulišić blagoslovio 21. lipnja o. g., a jučer ujutro isti je preuzv. svećanom blagoslovio crkvu uz podvorbu 18 svećenika. U oči svečanosti preuzv. sa svećenicima i cijelim pukom Silbe procesijonalno su prenijeli kip sv. Ante iz župske crkve u popravljenu crkvu. Procesija svakoga je duboko ganula radi reda i bogoljubnosti. Jučer pak preuzv. držao je u blagoslovljenoj crkvi svećani pontifikal, preko koga je v.č. don Ivan Silvestrić, silbijanin, izrekao krasan i ganutljiv govor. Iza pontifikala preuzv. nadbiskup pohvalio je Zorzu Barbića zato, što je poštem m radom i štednjom sakupio silno bogatstvo, a kroz to se nije iznevjerio ni Bogu, ni svome hr-

vatskome narodu. Pohvalio je i nje govnu gospodu, koja je za svog boravka na Silbi bila uzor čednosti i bogoljubnosti, te je potaknuo prisutne, da se u nju ugledaju. U podne m. p. župnik don H. Brnetić dao je sjajan diner, kome je pristupilo 40 lica. Uvečer sva se Silba sakupila oko blagoslovljene crkve, gdje su se pale umjetne vatre, pjevale rodoljubne pjesme i klicalo Zorzi Barbiću. Barbić imade četiri sina, koji su svi njegova slika i prilika, a takav ugled uživaju u Argentini, da je jedan od njih uvaženi zastupnik u parlamentu Argentine. Bog ih blagoslovio i u svemu zadovoljio! Silbijani ih ne će zaboraviti, a osobito silbijanski siromahi.

Silbijanin.

Pag, koncem srpnja.

Koncem juna providnost Božja poslala nam je za našega pastira zasluznog zadarskog kanonika i župnika preč. Iva Ivanovića. Narod ga je oduševljeno dočekao, jer ga je pretekao dobar glas o njegovim velikim zaslugama u vjerskom, socijalnom i narodnom radu kao dugogodišnjeg župnika Preka i Zadra. 2. ov. mj. narod pozvan od pašskog svećenstva zajedno sa svim mjesnim vlastima jatićimice je pohrlio u zbornu crkvu, da poslušna njegovu pastirsku riječ, a dotle su mužari na obali gruvali u znak veselja. Mjesec dana je već prošlo, da preč. Ivanović djeluje među nama, i on je već stekao simpatije cijeloga pučanstva. Ovo kratko vrijeme pokazao je, da je dostojan onoga glasa, koji ga je pretekao. Već se naime zauzeo za mladež, za radništvo, za sirote. Svojim radom i velikim srcem hoće da svakoga pomaže i obnovi u Kristu. Dao Bog, da dugo ostanje među nama taj revni apostol i zaslužni svećenik!

Štražar s Jadrana.

Vinjerac, 20. srpnja.

Na vijest, da dolazi iz Ljubljane naš domorodac mladomislak A. Letinić, pohitilo je u torak 11. o. mj. na obalu cijeloga naše selo, da ga svećano dočeka. Vrhunac ushita i radosti prama našem vrlom mladomislaku pokazao se danas, kad je mladi svećar na svećani način otpjevao glagoljačku sv. Misu.

Preko službe Božje održao je prigodno slovo v.č. K. Rudelić, koji je na dirljiv način predstavio kršćanskom puku dostojanstvo kat. svećenika, što je mnogokojem od prisutnika izmamilo suzu radosnicu u oku.

Izbornom pjevanje vinjerske mladosti i pucanje mužara preko cijelog dana odavalo je pravu seosku svečanost.

Ovaj rijetki dan u našem selu ostaje svima u neizbrisivoj uspomeni. Bog nam poživio našeg mladomislak!

Uprav izašlo:

Sv. FRANJO SALESKI:

Uvod u pobožni život
(Filotea)

319 str. Din. 13.

TH. MAINAGE:

Svjedoci katoličke
obnove

(Zanimiva razmatranja i priznanja savremenih obraćenika).

152 str. Din. 12.

Hrvatska Knjižara
Split.

Domaće vijesti.

Oko konkordata naše države s Vatikanom. Ministarstvo spoljnih poslova imenovalo je komisiju za proučavanje pitanja o zaključenju konkordata između naše države i Vatikana. Komisiju sačinjavaju ova lica: gg. Marko Gjuričić i Ljuba Jovanović, ministri na raspoloženju i nar. poslanici (radikali); ljubljanski biskup dr. Anton Jeglič, biskup đakovački msgr. Antun Akšamović; nar. poslanici: dr. G. Angjelinović (dem.), dr. Pećanac (radikal) i dr. Josip Hohnjec (Jug. Klub), Đoka Nestorović, bivši nar. poslanik, zagrebački kanonik dr. Korenić, zadarski kanonik dr. Jakov Čuka, te načelnik ministarstva vjera dr. Lanović. Za tajnika komisije imenovan je don Ante Anić, tajnik ministarstva vanjskih posala. U slučaju potrebe broj se članova može i povećati.

Glavna skupština Zadružnog Saveza. Zadružni Savez u Splitu najavio je za 3. augusta o. g. svoju XI. redovnu glavnu skupštinu u fojeru općinskog kazališta. Skupštini mogu prisustvovati osim zadrugara i prijatelji zadrugarstva. Preporuča se, da se izaslanici i punomoćnici legitimiraju po mogućnosti dan prije u uredu Saveza, da se ne gubi mnogo vremena na samoj skupštini.

Sir

Trapistki le kakvoće

u svakoj količini razaslije poštom i željeznicom uz umjerenu dnevnu cijenu mljekarna i sirarna

J. HERMAN

KONČANICA (Slavonija)

Na zahtjev šaljem pokusnu pošiljku od 10 kg. (19-12 lijebova) ipakovano u drvenom sandučiću.

Gradske vijesti.

Crkvene vijesti. Na sv. Jakova, titulara Stolne Bazilike, presvijetli je biskup otpjevao svečanu pontifikalnu Misu, prije koje je bila procesija gradom. Zbor svećenika, klerika i daka je skladno otpjevao čuvenu Misu Hartmanna, a na Prikazanju vlč. Pijan lijepi motet u čast sv. Jakova. — Na sv. Anu je presv. biskup u Stolnoj Bazilici dijelio sv. krizmu, na koju je pristupilo mnogo svijeta, osobito iz okolice. — Na sv. Krstofova (27. ov. mj.), patrona grada i biskupije, bila je u 11 sati svečana pontifikalna Misa presv. biskupa. Ponovila se Misa Hartmanna. Preko Prikazanja je vlč. Krnić otpjevao lijepi motet „O salutaris hostia“. Popodne je bila velebna procesija, a iza nje blagoslov u Stolnoj Bazilici, dupkom punoj pobožnih gradana.

Prodava se

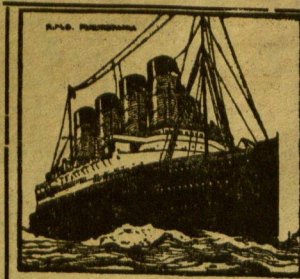
u Šibeniku na lijepom otvorenom položaju, u gradu, podobno

gradjevno tlo

3500 m² za bilo koje poduzeće i radnju, sa

tri zgrade te kompletnim namještajem moderne radione svijeća.

Reflektanti radi potanjih informacija neka se obrate Upravi lista.

CUNARD LINE

Glavno zastupstvo za Jugoslaviju:
JUGOSLAVENSKA BANKA D. O. ZAGREB

Otprema putnika iz Cherbourga ili Hamburga najbržim ladjama na svijetu za 5 1/2 dana.

Za sve daljne upute izvolite se obratiti na našu agenciju u Šibeniku:
Zastupnik g. Josip Jadronica ili Cunard Line, Zagreb, Cesta B. 33.
Naslov za brzogjave: Cunard Zagreb.

Koncert „Filharmoničkog društva“. Na Jakovljevo, 25. ov. mj., u večer u areni Hotela „Kosovo“ priredilo je ovo mlado društvo svoj prvi veliki umjetnički vokalno-instrumentalni koncert sa mješovitim zborom i orhestrom. Koncertom je upravljao društveni dirigent Mo. Jakov Gotovac. Odaziv je građanstva bio vrlo lijep, jer sa radošću prati nagli razvitak i napredak ovoga društva.

Program koncerta je bio sljedeći: 1. A. Dvoržak: Svečana koračnica op. 54. (orhestar); 2. N. Sokolov: Proljeće op. 15. br. 3 (muški zbor); 3. a) V. Lisinski: Zbor Hrvatica iz II. čina opere „Porin“ i b) Bizet: Zbor uličnjaka iz opere „Carmen“ (ženski zbor i orhestar); 4. R. Schumann: Cigani, op. 29. br. 3 (mješoviti zbor i orhestar); 5. M. P. Musorgski: Gopak, ukrajinski ples (orhestar); 6. E. Adamič: Franica, romaca po nar. motivu (muški zbor); 7. a) M. Milojević: Noć i b) P. Krstić: Klipa, klapa! (mješoviti zbor); 8. R. Wagner: Zbor norveških mornara iz opere „Ukleti Holandez“ (muški zbor i orhestar); 9. C. Franck: Psalm 150. (mješoviti zbor, orhestar i orgulje). Kako se već iz ovoga biranog programa može razabrati, sve je to prvorazredna glazba, svi malne komadi vanredne umjetničke vrijednosti.

A izvedba? Društvo je uprav briljiralo. Dalo je daleko više, nego se moglo očekivati u malo mjeseci njegova opstanka. 130 članova mješovitog zbora i orhestra broji ovo naše društvo. To imponira. Građanstvo se veselilo, da Šibenik može što takva imati.

U ženskom su zboru vrlo mlade osobe. Ipak je neumornom trudom g. Gotovca, uspjelo, da njihove glasove tako dotjera, da je bilo divota čuti one glasove umjetne narodne glazbe, koju je u nas prvi tako snažno inaugurirao Lisinski. Isto je tako lijep Zbor uličnjaka iz „Carmena“, koji trepti svojom dražesnom glazbom. Muški je zbor sa shvaćanjem ispjevao „Proljeće“, pa se činilo, da diše svjež zrak u prirodi, koja se budi na novi život. Isti je zbor ispjevao rafiniranim čuvtvom „Francu“, krasnu romancu po sadržaju i glazbi, u kojoj se tako ugodno dopada onaj preobrat iz sjetne romantične glazbe u klik potpune radosti. Također „Noć“, pjesma od V. J. Ilijića, a glazba od M. Milojevića, za čas nas je prenijela u „mirnu vasionu“. Nju je zbor ispjevao pravim mističnim raspoloženjem. Pjesma „Klipa, klapa“ osobito se sviđjala publici, pak je trebalo ponoviti. Ponovio se i Wagnerov „Zbor

norveških mornara“, u kojemu sve vrije životnom radošću. Nitko ne bi mogao opisati onu iskrenu, sentimentalnu, duboku, umjetnički raznobojnu glazbu divnoga Schumana, a koja je bila baš precizno izvedena i od zbora i od orhestra. Svakako jedna od najinteresantnijih točaka programa bio je velebni „Psalm 150“, gdje se osobito istakao orhestar i pokazao na velikoj visini. Psalm počima tiho, a onda biva sve jači, pa ti se čini, da si usred nebai čuješ triumfalnu glazbu, pjev slave svih stvorenja Svevišnjemu. Mislimo, da bi ovaj komad bio od još većeg efekta, kad bi se izveo u našoj katedrali, koja je vrlo akustična.

Kad znamo, koliko je truda i mara uložio maestro Gotovac, da izvedba zborove i orhestar, onda je zbilja na svoj imendan poslije uspjeha ovoga koncerta mogao biti posve radostan. On je velika stječevina za naš grad. Svojom požrtvovnošću i neumornim zauzimanjem stvorio je vrlo lijepi mješoviti pjevački zbor i orhestar, a u vrlo kratko vrijeme. Zefja je naša, da na tome putu ustraje, te dotjera naše „Filharmoničko društvo“ do što veće visine. Društvo je đarovalo svog maestra prigodom imendana dirigentskim štapom od ebanovine i srebra, te srebrenom dožom za cigarete, a na samom koncertu lovor-vijencem. No i cio Šibenik mora da mu je zahvalan, što će mu pokazati najbolje, bude li obilnim novčanim doprinosima i dobrom voljom i ustrajnošću svojih sinova, te članova ovoga društva, podupirao „Filharmoničko društvo“, da ostane na diku grada.

Država u državi. Od glavnog urednika mjesnog „Hrvatskog Samobrana“, g. Miha Jerinića, primili smo sljedeću obavijest: „23. ov. mj. u 10.30 sati došla je u moj privatni stan jedna deputacija fašista u Šibeniku sa g. Guberinom na čelu, da mi saopći zaključak Jug. Nac. Napr. Omladine, popravljen na njezinoj skupštini 22. ov. mj. Taj zaključak glasi: 1. da se „Hrvatski Samobran“ ne smije više tiskati u Šibeniku; 2. da mi fašiste zabranjuju svako političko djelovanje između težaka (seljaka) u Šibeniku. Na moj zahtjev, da mi se ova zabrana uruči pismeno, deputirci su izjavili, da je njihova organizacija odlučila,

da mi sve ima jedino usmeno saopćiti. Na moju opasku, da je državna vlast jedina pozvana, da vrši nadzor nad političkim radom pojedinog državljanina, g. Guberina dao je odgovor, da su oni uzeli u ruke uredjenje države mimo državnih vlasti. Ja nijesam primio na znanje njihovu zabranu. Na to mi je g. Guberina kazao: „Promislite se, da li Vam je draža žena i djeca ili list“. Ja sam odgovorio na to: „Radite pametno, a čuvajte se svakog zla djela“. Na to su gospoda ostavila moj stan.“ Ovako lijepo je zaštićena sloboda štampe kod nas pod današnjim režimom! Zar su zbilja oni država u državi? To moramo držati sve dotle, dok nas državna vlast ne uvjeri o protivnome, te dok ona trpi ovaj fašistički teror.

Okruzni slet Sokolske župe.

Na sv. Anu, 26. ov. mj. održan je okružni slet sokolskih društava šibenske župe. U jutro je bio doček Sokola iz Tiješnoga, Betine, Murtera, Vodica, Dubrave i Drniša. Popodne su održane javne vježbe na Poljani Kralja Petra uz sudjelovanje „Šibenske Glazbe“ i odjela mornara. Iza dovršenih vježaba pojedina društva krenuše svojim kućama, opraćena od šibenskog Sokolskog društva i „Šibenske Glazbe“.

Krađa novca na parobrodu. Dr.

Pero Perić, advokat u Chicagu, rodom iz Stona s obitelji je iz Dubrovnika parobrodom „Salona“ putovao za Bakar, da odatle preko Zagreba prosljede za Ameriku. U ključem nezatvorenom kovčegu u svojoj kabini ostavio je lisnicu sa 950 dolara i 850 lira. Na ulasku u šibensku luku potražio je lisnicu u kovčegu, ali je više nije našao. Kad je stigao u Šibenik, prijavio je slučaj mjesnoj drž. policiji, koja je odmah povela izvide, radi čega je parobrod otputovao 3 sata kasnije. Pod sumnjom je zatvoren treći konobar I. mjesta Andrija Cigonja, za koga međutim nema nikakvih stalnih dokaza, da bi baš on bio ukrao taj novac.

Najsvetija je dužnost svakog katoličkog čovjeka širiti kat. štampu.

Najveći komfort na parobrodima amerikanske vlade

Svi putnici nailaze na parobrodima United States Lines svaki komfort i najpazljiviju podvorbu.

Kabine svih razreda prostrane, čiste, dobro zračive su te udobno i ukusno uređene.

Izvršna i promjenama bogata kuhinja.

Uljudni časnici i momčad posvećuju se osobito onima koji prvi puta putuju u Ameriku. Brodovi United States Lines plove redovito iz Bremena preko Southampton, Cherbourg u New York.

Tražite od niže označene adrese plovidbene listine i brodne planove.

UNITED STATES LINES

BE-LIN, W 8
unt. d. Linden 1

ZAGREB
Viator konačište —
Mihanovićeva ulica

te svi znatni putni uredi
Generalno zastupstvo:
Norddeutscher Lloyd, Bremen.

Svi producenti posjećuju na
BEČKOME MEDJUNARODNOME VELESAJMU

(Wiener internationale Messe) 10.-18. septembra 1922.

ODIO ZA

SIROVINE I POLUFABRIKATE.

Sva razjašnjenja daje

Wiener Messe A. G., Wien VII., Messepalast

kao i počasno zastupstvo u:

Gravosa-Dubrovniku: Agentura Tršćanskog Lloyd
Splitu: g. Josip Karaman.

Prva jugoslavenska odlikovana tvornica

Maraškina i Likera

PETAR BUZOLIĆ - SPLIT

Jadranska ul.

Telefon br. 274.

Proizvađa:

Prvoklasnu odlikovanu vrst: MARAŠKINA marke
„SOKOL“ i „TRIGLAV“.

Obljubljene LIKERE: Višnjevicu - Pelinkovac - Kruškovac, i t. d.

Cognac Medicinal - Cognac Vieux - Jamaica i Tea Rum.

RAKIJE: Borovicu - Šljivovicu - Travaricu.

SIRUPE: Marenu - Granatinu - Frambua - Limonadu.

CIJENE UMJERENE!

Otprema brza i tačna. — Cijenik se šalje trgovcima na zahtjev.

DEROY

Kotlovi francuskog sistema za pečenje rakijske,
na skladištu odmah za dobiti od
400 litara - - - 400 litara

Vlastita kazandžijska (kotlarska) radnja

MILOŠ ZAGORAC - Zagreb,

ILICA broj 170.

PAPIRNICI

GRGO RADIĆ

(prije A. et G. Rude)

ŠIBENIK (Glavna ulica).

Bogati izbor svih vrsti umjetničkih dopisnica, te šibenskih razglednica.

Prodaja školskih potrepština, raznog papira te sve vrsti kancelarijskog pribora.

Trgovina raznih parfema, mio-mirisnih sapuna, praška za zube i slično, te raznih igrački za djecu.
Cijene umjerene!

DROGARIJA VINKO VUČIĆ - ŠIBENIK

Skladište kemijskih proizvoda, laka boja, gumenih predmeta i o.

OPTIKA.

Naočala — Cvikera.

Izvršuje svaku izradbu po okul, liječničkom propisu. Primaju se popravci.

Na prodaju radi iseljenja 1 kuća, 1 stara zgrada i 2 čestice zemlje zgodne za gradilište u Prvić-Luci na najboljim mjestima za hladovanje uz vrlo povoljne cijene. Interesenti neka se obrate Šimi Jareba - Prvić Luka.

Najuspješnije se oglašuje u „Narodnoj Straži“!

**„Miris“ tvornica sapuna
i sveća d. d. na Sušaku**

proizvadža razne vrste

prvorazrednog peračeg

sapuna te mirisavog i

brijačeg uz najpovoljnije

cijene.

Glavni zastupnik za sjevernu Dalmaciju.

Edmund Weissenberger

ŠIBENIK.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Glavna ulica br. 122

I. kat.

Podružnica Šibenik.

Brzojavni naslov: *Gospobanka*

Telefon br. 16.

Centrala Ljubljana.

Podružnice: Đakovo, Maribor, Sarajevo, Sombor, Split.

Ispostava: Bled. — Interesna zajednica sa: Svepčom zanatlijskom bankom d. d. u Zagrebu i njenom podružnicom u Kariovcu te Gospodarskom bankom d. d. u Novom Sadu.

Glavnica i pričuva skupa sa afilijacijama K. 50.000.000.

Podjeljuje trgovcima kredite, eskomptira mjenice, lombardira vrijednosne papire, kupuje i prodaje valute i devize, prima uloške, na tekući račun i na knjižice te obavlja sve bankovne i burzovne transakcije uz najpovoljnije uvjete.